

Permakultúrás szemlélet alkalmazása demenciabarát terápiai kertek tervezésében és fenntartásában

Mészáros Judit

Kertészmérnöki alapképzési szak, levelező

Kertészettudományi Intézet

Belső témavezető: Dr. Gál Izóra, egyetemi docens, MATE

A dolgozat célja volt megvizsgálni, hogy hogyan kapcsolható össze egy demensbarát (terápiai) kert tervezési és felhasználási folyamata a permakultúrával, kifejezetten a térszervezés, növényválasztás, fenntarthatóság és fenntartás szempontjaiból. Arra kerestem a választ, hogy hogyan alakítható ki egy olyan kert (az adott három szempontból), ami mind a demenciával élők igényeire figyel, mind a permakultúra elveire – egy fenntartható, hosszú távon működő gyógyító kert érdekében.

A szakirodalmi áttekintés lehetőséget adott a fogalmak tisztázására, egy demenciabarát kert igényeinek és fontos tervezési tényezőinek bemutatására. Emellett a permakultúra ide kapcsolódó alapelveit is felvázoltam.

A gyakorlati bemutatáshoz három magyarországi demensbarát kertet mutattam be. Bár mindhárom kert más fázisban van és máshogyan használják őket, több általános szabály is körvonalazódott. A kert teret biztosít az emlékezésre, a térbeni-időbeni orientáció megtartására és a szociális kapcsolatok erősítésére. A legfontosabb szempont a biztonságos tér kialakítása (járófelületek, tájékozódás stb.)

Mindhárom kert úgy lett/ lesz kialakítva, hogy amennyire lehet, az egész év során biztosítson szenzoros élményeket (színek, tapintás, ízlelés) - ez a törekvés elősegíti a kert nagyobb mértékű biodiverzitását is. Mindhárom kertben szempont volt az élővilág bevonása is, hiszen ez is plusz stimulációt ad a látogatóknak. Ahol aktív kerterápia folyt, az ehhez használt növényeket a résztvevőkkel együtt választották ki. A régi kiskerti fajok/ fajták ilyen szempontból előtérbe kerülhetnek, hiszen ezek fognak emlékeket felidézni a demenciával küzdőkben.

A növényválasztásnál továbbá fontos szempont a reziliencia, olyan növények választása, amelyek biztonsággal és sikerrel termeszthetők növényvédőszer használata nélkül is.

Ezek alapján készítettem egy permakultúrás zónarendszer, ami figyelembe veszi a demensbarát kert igényeit is. Emellett összeállítottam egy növénylistát, amely biztonsággal használható ezekben a kertekben. A dolgozat taglalja ezen növények terápiás lehetőségeit. Emellett kitér a különböző növények az ökoszisztémában betöltött szerepére is.

A dolgozat egy évkörrel zárul, a kert karbantartási munkái lebontva az év hónapjaira, permakultúrás szempontok hozzáadásával.